

KIVONAT

VÁLTOZTATHATÓ GEOMETRIÁJÚ TURBÓ-TÖLTŐKOMPRESSZOR
FÉMLEMEZBŐL KÉSZÜLT VÉDŐPÁNTTAL

A találmány tárgya változtatható geometriájú turbó-töltőkompreszor fémlémezéből készült védőpánttal.

A találmány szerinti turbó-töltőkompreszorban egy központi házhoz (18) erősített alaptestből (38) és az alaptesthez (38) erősített betételemből (64) kialakított, a turbina fúvóka-beömlőnyílásban forgólapátokat (36) tartalmazó szerelvényegységet (~~34~~) alkalmazunk. A szerelvényegységre (~~34~~) a betételemen (64) kívül egy különálló kipufogóház (24) van felfogva oly módon, hogy a turbó-töltőkompreszor tubinakerekét mozgó kipufogógázok számára beömlőnyílást és kiömlőnyílást képeznek.

pl: (2.a ábra)

CS

**KÖZZÉTÉTEL
PÉLDÁNY**1 A1^u

98183-SpS

**VÁLTOZTATHATÓ GEOMETRIÁJÚ TURBÓ-TÖLTŐKOMPRESSZOR
FÉMLEMEZBŐL KÉSZÜLT VÉDŐPÁNTTAL**

A találmány tárgya változtatható geometriájú turbó-töltőkompresszor fémlémezből készült védőpánttal. A találmány általánosságban a változtatható geometriájú turbina-beömlőnyílással rendelkező turbó-töltőkompresszorokra, pontosabban szólva pedig egy, a turbinaháztól független, változtatható beömlőnyílású forgólapát-ágyazást biztosító szerkezeti elrendezés kialakítására vonatkozik.

Egy turbó-töltőkompresszorban a hatásfok vagy a működési tartomány javítása szempontjából sokszor előnyös, ha a turbinába beömlő kipufogógáz áramlását szabályozni lehet. A kipufogógáz áramlásának szabályozására különböző alakzatú változtatható fűvóka-elrendezéseket alkalmaztak. Az a megoldást, ahol több forgatható forgólapátot helyeztek el körgyűrű alakban a turbina beömlőnyílása körül, és azokat szokásos módon úgy vezérelték, hogy változtatták a forgólapátok közötti járatok toroknyílás-keresztmetszetet, sikeresen alkalmazták az ismert turbó-töltőkompresszoroknál. Különböző megoldásokat ismertetnek változtatható fűvóka megvalósítására szolgáló eljárásokra az US 4 679 984 sz. szabadalmi leírásban („Actuation System for Variable Nozzle Turbine”, feltalálók: Swihart és társai) és az US 4 804 316 sz. szabadalmi leírásban (Suspension of the Pivoting Vane Actuation Mechanism of a Variable Nozzle Turbocharger”, feltaláló: Fleury), melyek a jelen találmány bejelentőjének szabadalmi.

Jóllehet, a több forgólapáttal rendelkező, változtatható fűvókaelrendezést tartalmazó turbó-töltőkompresszorok összehatásfoka és kapacitása jelentős mértékben megnőtt, a forgólapátok bonyolult tartó- és működtető szerkezetei megnövelték a gyártási költségeket, és

alkalmanként karbantartási problémákat idéztek elő. Ezenkívül a forgólapátok tartószerkezetének a turbinaházzal való összekapcsolása korlátozza a turbinaház tervezésének és szerkezeti felépítésének rugalmasságát. A turbinaházak jelentős hőterhelést képeznek, ami befolyásolhatja a kibocsátó rendszer teljesítményét gépjárművekben való alkalmazásokban. Egyébként, a turbinaházaknak a kipufogócsőbe való beépítése egy gépjárműhöz való turbó-töltőkompresszor kialakításánál csökkentheti az alkatrészek számát és bonyolultságát. Ebből következően kívánatos, hogy a változtatható fűvókák tartószerkezetének elrendezését a turbinaháztól független formában alakítsuk ki, hogy továbbfejlesszük a működtető rendszereket, és ezzel növeljük a megbízhatóságot, ugyanakkor csökkentjük azon turbó-töltőkompresszorok gyártási költségeit, amelyeknél ezeket alkalmazzuk.

A találmány szerinti változtatható geometriájú turbó-töltőkompresszor egy központi házat tartalmaz, amely egy központi furatában egy csapágyszerelvényt hordoz, ahol ez utóbbi egy tengelyt támaszt alá, amelynek az egyik végére egy turbinakerék, míg a másik végére egy kompresszor sűrítő járókereke van felszerelve. A sűrítő járókereket magában foglaló kompresszorház a központi házhoz van hozzáerősítve, és egy levegő beömlőnyílást és egy sűrített levegő kiömlőnyílást tartalmaz.

Egy alaptestet és egy betételemet tartalmazó szerelvényegység van hozzáerősítve a központi házhoz a kompresszorházzal szemben. Az alptest és a betételelem együtt egy kipufogógáz bevezető fűvókát képeznek, ugyanakkor a fűvóka egy, a turbinakeréknek megfelelő aerodinamikai körvonallal rendelkező kipufogógáz-kiömlőnyílást tartalmaz.

A változtatható fűvókát egy, a belső fűvókafallal lényegében párhuzamos első felületből kinyúló forgató rudakat tartalmazó forgólapátok sorozata képezi. A rudakat a belső fűvókafal alapján, a kerület mentén egymástól térközökkel elválasztva kialakított nyílások ágyazzák. A

rudak kinyúló működtetőkarokat tartalmaznak, amelyek a központi ház és az alaptest között elrendezett szinkronizáló gyűrűben lévő bemélyedésekbe kapcsolódnak.

A szinkronizáló gyűrű működtetése egy működtetőkarral ellátott forgattyúval történik, amely működtetőkar a szinkronizáló gyűrűben lévő részbe kapcsolódik. A forgattyú folyamatosan mozgatható egy első és második helyzet között, és mozgásával a működtetőkarnak egy sugárirányú nyílásban történő elmozdulását idézi elő, és egy, erre a sugárirányú nyílásra merőleges irányú erőt ad át, és ezáltal a szinkronizáló gyűrűt forgómozgásba hozza.

Egy fémlemezről készült kipufogóház van felszerelve a központi házon levő szerelvényegységre, amely beömlőnyílást képez a kipufogógáz számára a fűvókában.

A találmány szerinti, fémlemezről készült védőpánttal rendelkező, változtatható geometriájú turbó-töltőkompresszort az alábbiakban kiviteli példa kapcsán, a mellékelt rajzra való hivatkozással ismertetjük részletesebben, ahol az

1. ábra egy találmány szerinti megoldást alkalmazó turbó-töltőkompresszor tengelymetszete; a

2.a ábra egy, a középvonal mentén felvett félmetszet, amelyen egy kipufogóház, egy központi ház és egy betételemes szerelvényegység részletei láthatóak a turbina tengelykerék szerelvényével, amelyet a csapágy rendszer hordoz; a

2.b ábra egy, a 2.a ábrához képest elforgatott síkban felvett félmetszet, amelyen a betételemes szerelvényegység más részletei láthatóak; a

3. ábra a központi ház és a betételemes szerelvényegység távlati nézete, amelyen a találmány egyik lehetséges megvalósítási módja látható, ahol a kipufogóház részben el van távolítva; a

4. ábra a központi ház és a betételes szerelvényegység egy második távlati nézete szakaszolt betétdarabbal, amelyen láthatóak a változtatható geometriájú fűvóka forgólapátjai; és végül az

5. ábra a változtatható geometriájú forgólapátok karjainak, a szinkronizáló gyűrű egy részének és a forgólapátok forgattyúszerelvényének alulról vett távlati nézete.

Hivatkozással a rajzra, a találmány 1. ábrán szemléltetett kiviteli alakja egy 10 kompresszorházat tartalmaz, amely két darab 14 szorítógyűrű alkalmazásával vagy még előnyösebben 16 menetes csapok segítségével van egy 12 hátsó laphoz hozzáerősítve. A 12 hátsó lap ugyancsak több 20 menetes csap és 22 alátétgyűrű segítségével egy 18 központi házhoz van erősítve. A bemutatott kiviteli példában a fémlemezről készült 24 kipufogóház ehhez a 18 központi házhoz van erősítve, szintén 28 menetes csapokkal rögzített 26 szalagok alkalmazásával. A turbó-töltőkompresszort tápláló nagy energiájú kipufogógáz vagy más gázok a 24 kipufogóházba egy 32 beömlőnyíláson keresztül ömlenek be.

Mint az a 2.a, 2.b, 3. és 4. ábrákon jobban látható, egy 34 szerelvényegység van felszerelve a 18 központi házra. A csapágazás egy 30 turbinakerék–tengely szerelvényt hordoz, ahol a turbinakerék a 34 szerelvényegység belsejében van felfüggesztve. 36 forgólapátok sorozata van felszerelve a 34 szerelvényegység 38 alaptestére. A 36 forgólapátok a róluk kinyúló és a 38 alaptest 43 felületében kialakított 42 furatokban ágyazott 40 rudakon fordulnak el, ahol a 38 alaptest a gázbevezető fűvóka belső falát képezi. A 36 forgólapátok 40 rúdjaiból 44 működtetőkarok nyúlnak ki, hogy egy 48 szinkronizáló gyűrűben lévő 46 bemélyedésekbe illeszkedjenek. Egy 50 forgattyú egyik vége egy 54 csapot hordozó 52 emelőkarban végződik, amely egy, a 48 szinkronizáló gyűrűben lévő 56 réssel kapcsolódik össze, a 48 szinkronizáló gyűrű forgatásához. Az 50 forgattyú egy, a 18 központi házban lévő 58 kidomborodó résztől

nyúlik ki, amely egy működtető szerkezettel összekapcsolódó külső 62 karon végződő 60 hüvelyen nyúlik keresztül.

Egy, a 2.a, 2.b, és 3. ábrákon jobban látható 64 betételem van felerősítve a 18 központi házra 66 menetes csapok segítségével, amelyeket 68 furatok fogadnak magukba. 70 tartórudak tartják a 38 alaptestet, amelyek a 38 alaptestet a 18 központi házban lévő 39 távtartó csapokhoz nyomják (lásd az 1. ábrát). Egy 71 peremet, amely a 64 betételem kerülete mentén húzódik, szintén a V alakú szalagszerű szorítógyűrű szorít rá a szerelvényre. A 64 betételem magában foglalja a fűvóka 72 külső falát a 36 forgólapátok közvetlen közelében. Ezenkívül a 64 betételem képezi a turbina 73 kipufogógáz-kilépőnyílását, amelynek aerodinamikai körvonala illeszkedik a turbinakeréken lévő lemezekhez. A 64 betételem és a 38 alaptest a ráerősített 36 forgólapátokkal, valamint a működtető elemek képezik a 34 szerelvényegységet, amely egyrészt el van választva a 18 központi háztól és a 24 kipufogóháztól, másrészt e két alkatrész közé van felerősítve. A találmány szerinti 34 szerelvényegység lehetővé teszi a 24 kipufogóház egyszerűsítését a technika állásából ismert megoldásokhoz képest, és megkönnyíti a fémlemezről készült 24 kipufogóház továbbfejlesztését, amelyet a rajzon szemléltetett kiviteli példákban bemutatunk.

Visszatérve az 1. ábrára, a 30 turbinakerék–tengely szerelvényt egy, két darab 74 csapágyból és egy darab 76 csapágy-távtartóból álló csapágyrendszer, vagy más kiviteli változatban egységes csapágy támasztja alá a 78 központi ház központi furatában. A 30 turbinakerék–tengely szerelvény továbbá keresztülnyúlik egy 80 támasztógyűrűn, amely a 78 központi ház és a kompresszor 12 hátsó lapja között hordozott 82 támasztócsapággal kapcsolódik össze. A 80 támasztógyűrűt egy 84 dugattyúgyűrű tömíti a 12 hátsó lapban levő tengelyfurat felé. A kompresszor 86 sűrítő járókereke a 30 turbinakerék–tengely szerelvényre van felerősítve.

Miután a fentiekben teljes részletességgel leírtuk a találmányt, ahogyan a szabadalmi törvények azt megkövetelik, a szakember a jelen leírásban ismertetett jellemző kiviteli alakokon módosításokat hajthat végre, és azok tetszőleges változatait valósíthatja meg. Ezek a módosítások és változatok a találmány oltalmi köréhez tartoznak, mint azokat az alábbi szabadalmi igénypontokban meghatározzuk.

SZABADALMI IGÉNYPONTOK

1. Változtatható geometriájú turbó-töltőkompresszor, **azzal jellemezve**, hogy egy turbó-töltőkompresszorházat és egy kipufogóházat (24), valamint a turbó-töltőkompresszorháztól és a kipufogóházatól (24) elválasztott, változtatható beömlőnyílást határoló forgólapát-ágyazást, **előnyösen betételes szerelvényegységet (34) foglal magában.**

2. Az 1. igénypont szerinti változtatható geometriájú turbó-töltőkompresszor, **azzal jellemezve**, hogy a változtatható beömlőnyílást határoló forgólapát-ágyazás egy belső fűvókafalat és egy, a belső fűvókafaltól térközzel elválasztott külső fűvókafalat (72) tartalmaz, amelyek egy fűvókát képeznek, és a belső és külső fűvókafalak között ágyazott forgólapátokkal (36) van ellátva.

3. A 2. igénypont szerinti változtatható geometriájú turbó-töltőkompresszor, **azzal jellemezve**, hogy a változtatható beömlőnyílást határoló forgólapát-ágyazás továbbá egy, a forgólapátokat (36) forgató mechanizmust, **előnyösen rudakat (40), szinkronizáló gyűrűt (48) és forgattyút (50) foglal magában**, és a belső fűvókafalat határoló alaptestet (38) és a külső fűvókafalat (72) határoló betételemet (64) tartalmazó szerelvényegysége (34) van.

4. A 3. igénypont szerinti változtatható geometriájú turbó-töltőkompresszor, **azzal jellemezve**, hogy a turbó-töltőkompresszorház egy, kipufogógázt a fűvókába bevezető beömlőnyílással rendelkező kipufogóházat (24) tartalmaz, amely kipufogóház (24) a szerelvényegységen (34) kívül van felerősítve.

a forgólapátoknak (36) a belső fűvókafallal párhuzamos első felületeiből kinyúló forgató rudakat (40), amely forgató rudakat (40) a belső fűvókafalban lévő, kerület mentén egymástól térközökkel elválasztva kialakított nyílások fogadják magukba;

a rudakból (40) kinyúló működtetőkarokat (44); *egyiken AD-ban nem nyúl ki, de AD-ban nyúl!*

a központi ház (78) és az alaptest (38) között elrendezett szinkronizáló gyűrűt (48), ahol a szinkronizáló gyűrűnek (48) a forgólapátok (36) számával megegyező számú bemélyedése (46) van, amely bemélyedések (46) a működtetőkarokat (44) magukba fogadják, a szinkronizáló gyűrűnek (48) továbbá van egy része (56);

egy forgattyút (50), amelynek a részbe (56) kapcsolódó emelőkarja (52) van, a folyamatosan mozgatható forgattyúnak (50) első és második helyzete van, ahol a forgattyú (50) mozgásával a működtetőkart (52) a részbe (56) továbbítja, és annak a részre (56) merőleges irányú erőt átadva a szinkronizáló gyűrűt (48) forgómozgásba hozza, a szinkronizáló gyűrű (48) forgómozgása hatására pedig a forgólapátok (36) működtetőkarjai (44) a bemélyedésekkel (46) együtt forognak; és

a forgattyút (50) mozgató eszközt tartalmaz.

A meghatalmazott:

DANUBIA
Szabadalmi és Védjegy Iroda Kft
Sipos József
szabadalmi ügyvivő

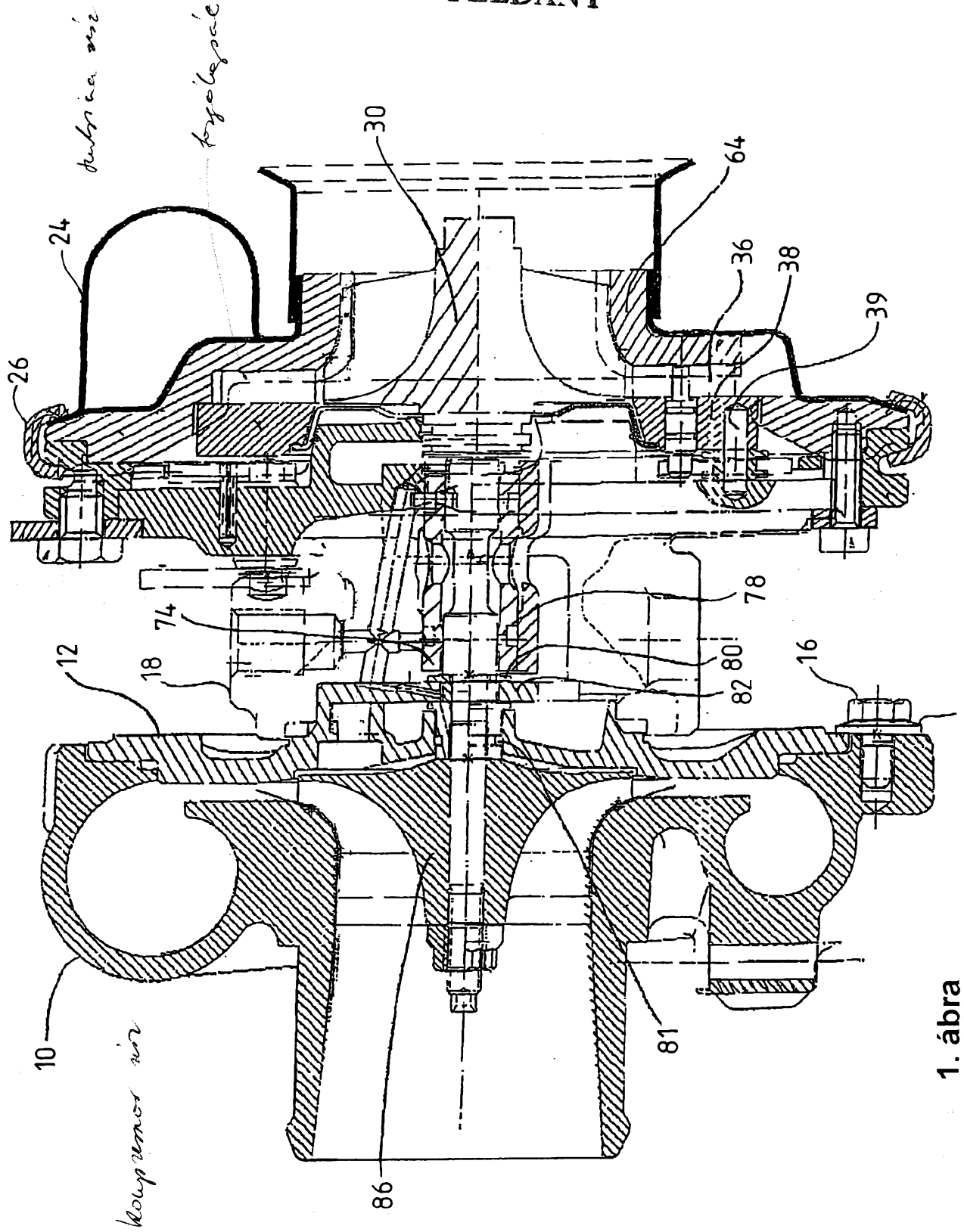
hull: 6 legyűri (6 db ston)
JS

LISTA

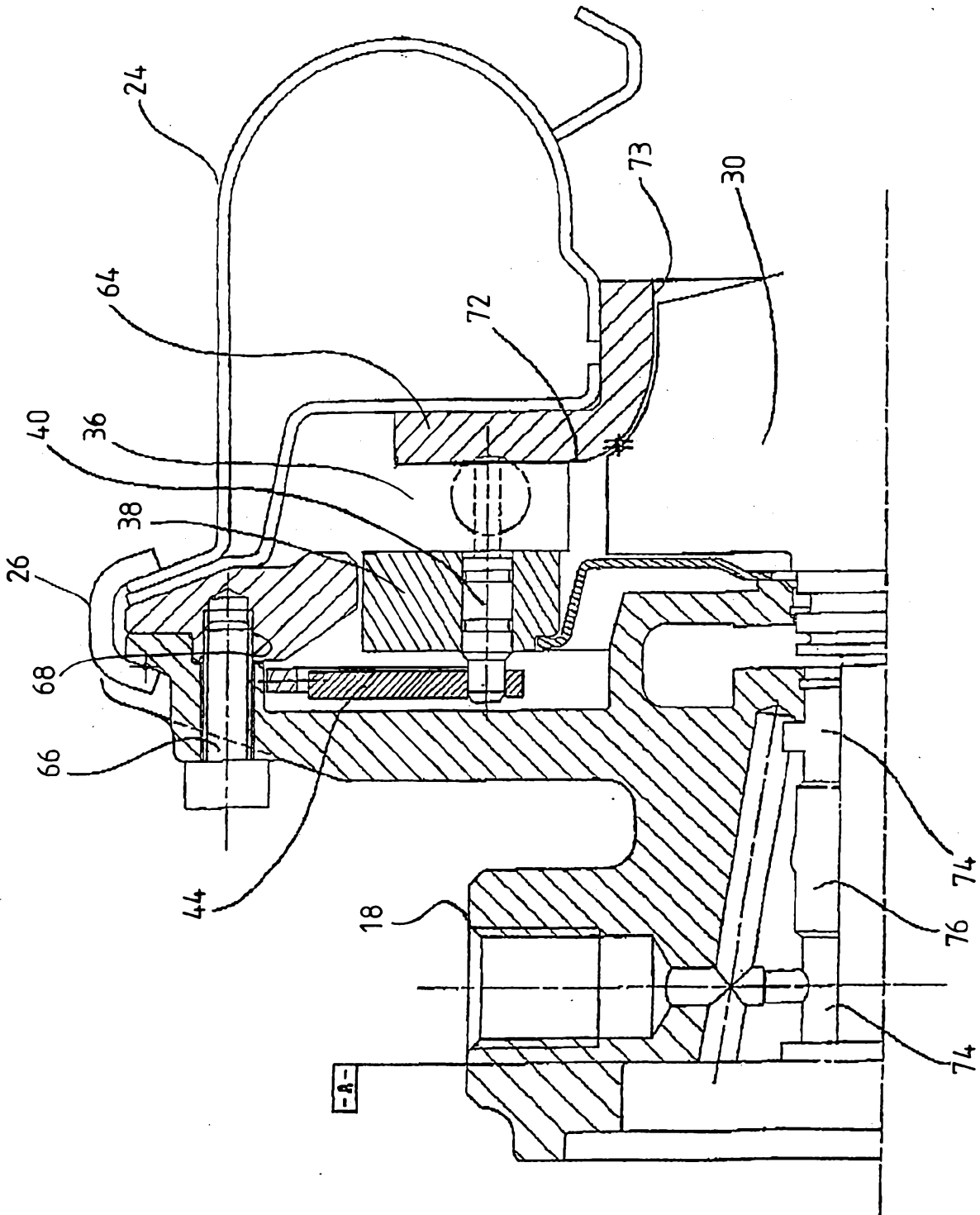
- 10 kompresszorház
- 12 hátsó lap
- 14 szorítógyűrű
- 16 menetes csap
- 18 központi ház
- 20 menetes csap
- 22 alátétgyűrű
- 24 kipufogóház
- 26 szalag
- 28 menetes csap
- 30 turbinakerék–tengely szerelvény
- 32 beömlőnyílás
- 34 szerelvényegység
- 36 forgólapát
- 38 alaptest
- 39 távtartó csap
- 40 rúd
- 42 furat
- 43 felület
- 44 működtetőkar
- 46 bemélyedés
- 48 szinkronizáló gyűrű

50	forgattyú
52	emelőkar
54	csap
56	rés
58	kidomborodó rész
60	hüvely
62	(külső) kar
64	betételem
66	menetes csap
68	furat
70	tartórúd
71	perem
72	külső fűvókafal
73	(turbina) kipufogógáz-kilépőnyílás
74	csapágó
80	támasztógyűrű
81	
82	támasztócsapágó
84	dugattyúgyűrű
86	sűrítő járókerék
88	

KÖZZÉTÉTELI PÉLDÁNY

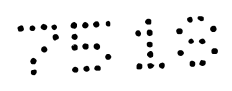

1. ábra

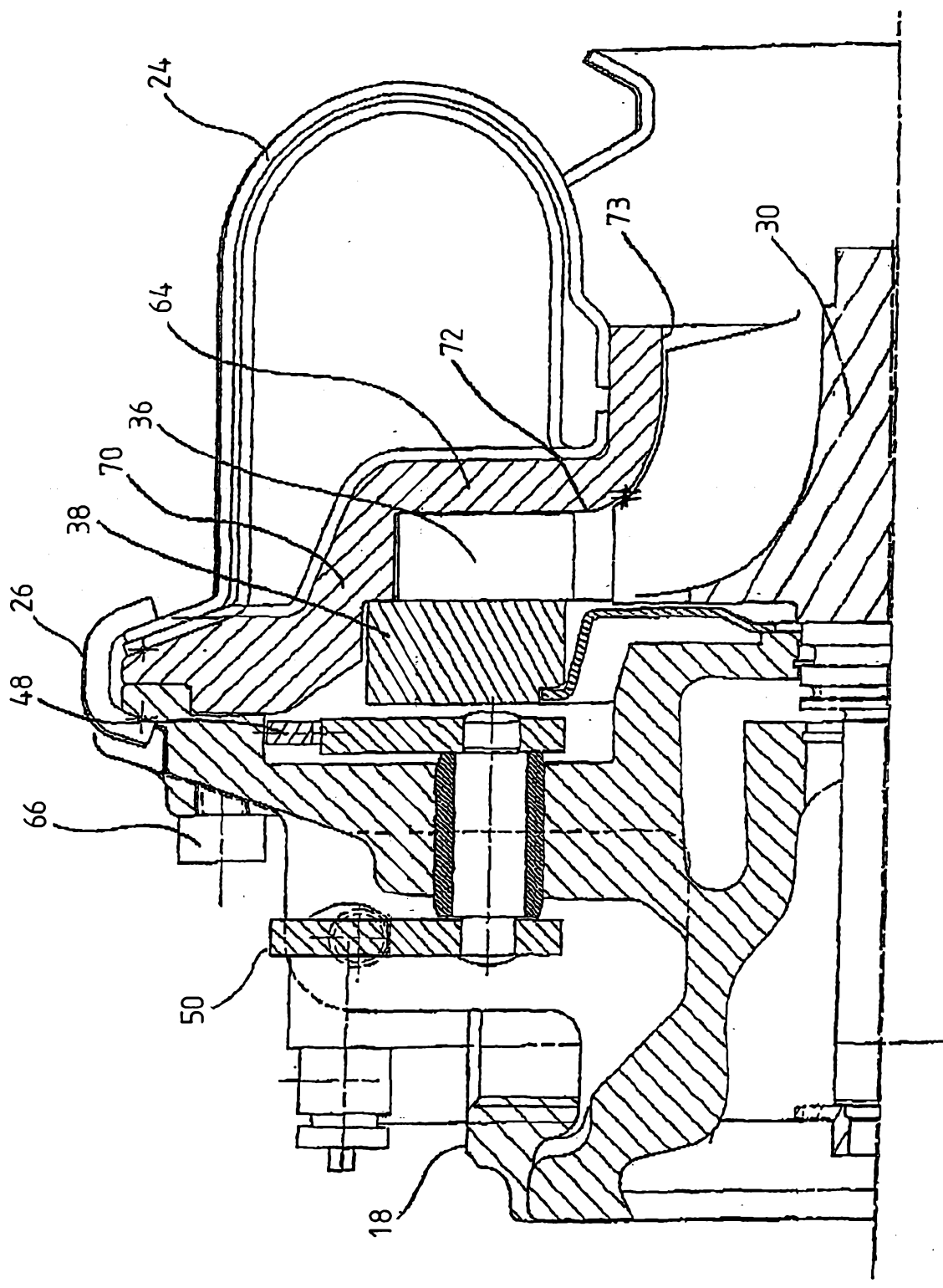
2a ábra

P0301321

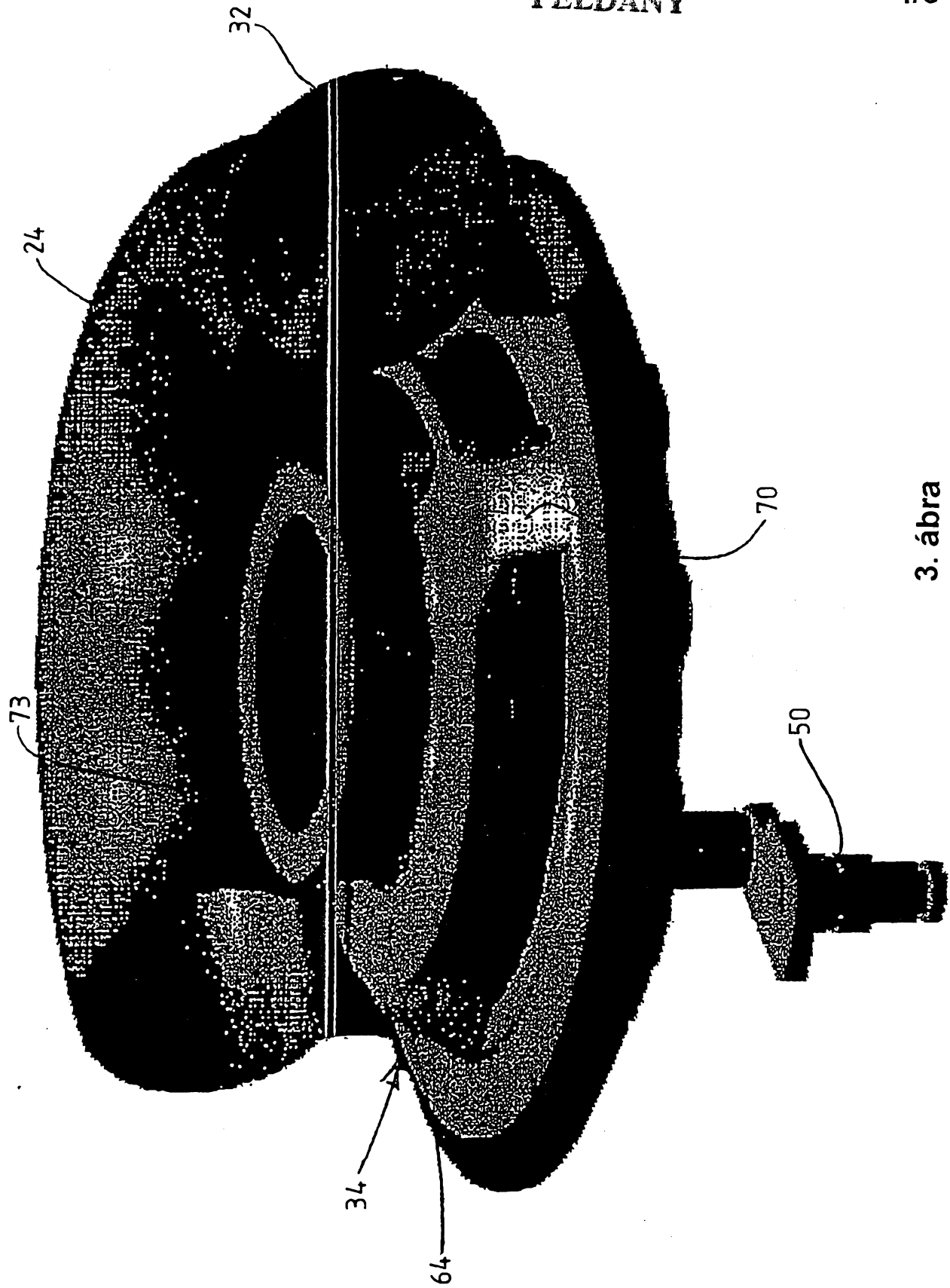

KÖZZÉTÉTELI
PÉLDÁNY

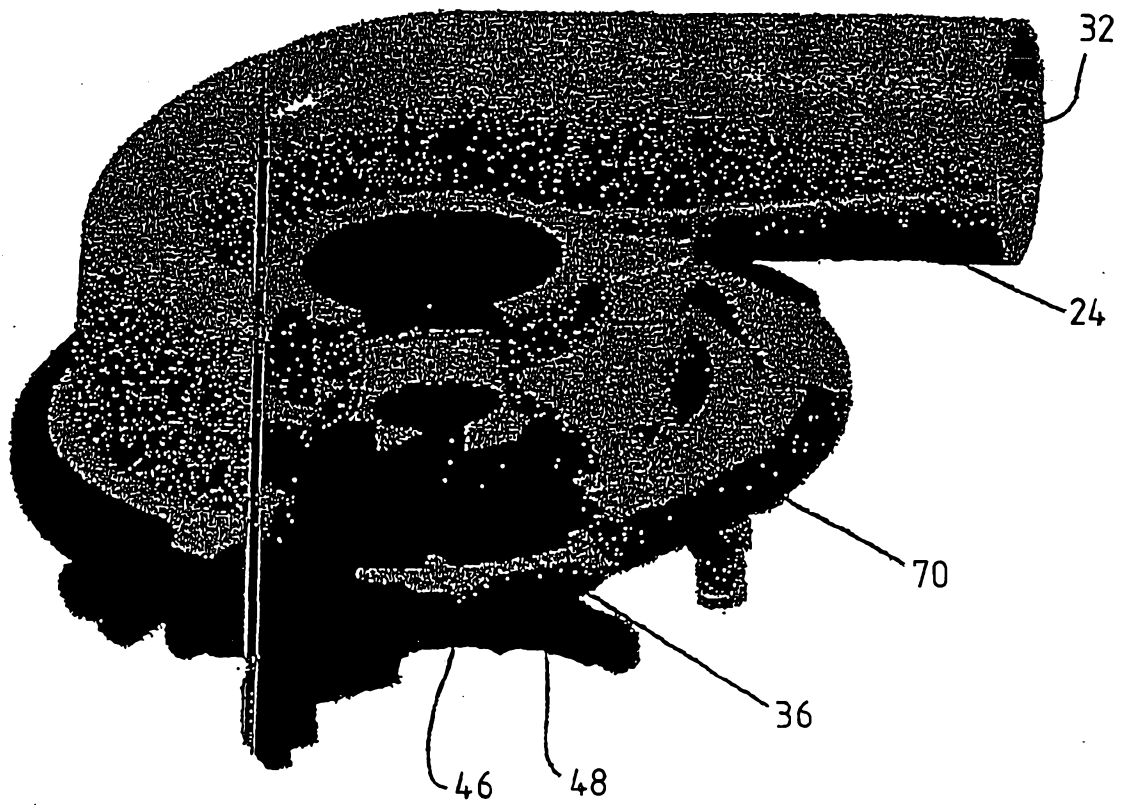
3/6

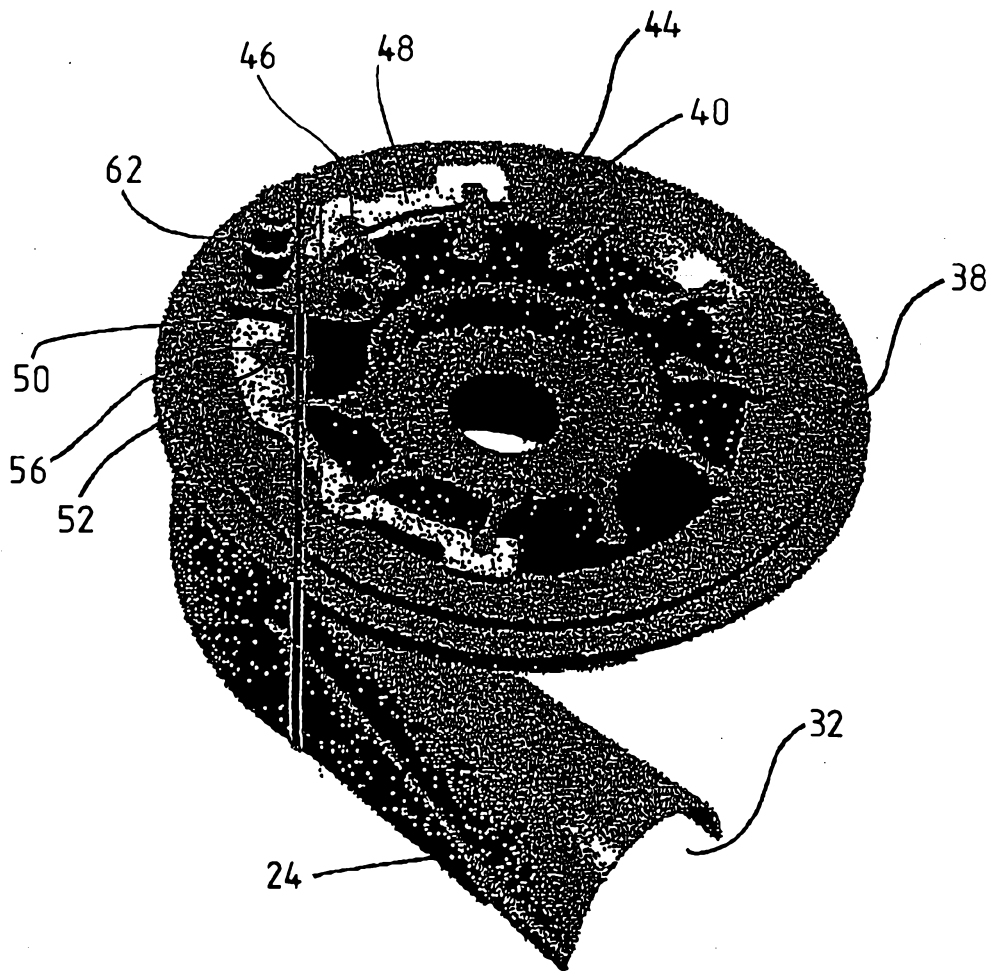
2b ábra

3. ábra

4. ábra

5. ábra